Godina II. — Broj 451.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, trom jesečno K 8·—, mjesečno K 3·—; u maloprodaji 10 lelera. — OGLASI primaju se u upravi lista tre Cantora broj 1, te se računaju po 50 helera za prostor visok 1 milimetara i dug 3 cm.

HRVATSKI LIST

Glasilo hrvatskoga pučanstva

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Petak, 6. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, tre Cantora broj 1. Uredništvo se nalazi u Sidranskoj ulici broj 84. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: U području Oršove bile su naše čete potisnute prema zapadu. Južno Petrosenya uzmiče neprijatelj prema graničnim klancima. Savezničke bojne sile, koje kod Fogarasa prodiru, prodrle se dalje preko grada. Sa sedmogradske istočne fronte nema da se, osim suzbijenja jake rumunjske navale kod Szowata, ništa javi. Posljednje rumunjske provale preko donjeg Dunava, o kojoj antanta govori sa običajnom već pretjeranošću, poznat je iz izvješća savezničkih gen. stožera. Neprijatelj je bugarsko tlo ostavio brže, nego što je mogao na isto da stupi. Tijekom tih bojeva bio je od odlučne važnosti odvažan i hrabar ustup naše vrle dunavske flotile.

Fronta nadvojvode Karla: Nema osobitih dogodjaja.

Fronta bavarskog princa: U Voliniji ostadoše i juče, bez ikakvog uspjeha sva nastojanja neprijatelja, da uskoleba linije četvrte vojske. Rusi su pretrpjeli teških gubitaka. Sa jednakim je neuspjehom poduzeo neprijatelj na donjem Stochodu slabije provale.

Talijansko bojište.

Na kraškom zaravanku je topovska bitka u punom tijeku. Neprijateljska pješadija je mjestimice kušala da predje na navalu, ali ju je naša topovska vatra zadržala. Položaj ostade nepromijenjen. Na Cimone su iskopale naše čete od 23. rujna do 2. listopada 35 Talijana. U svemu smo zarobili 482 vojnika i zaplijenili 6 strojnih pušaka, 3 bacala mina i mnogo pušaka.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Dogodjaji na moru.

4. t. mj. na veče je jato naših hidroplana sa vrlo dobrim uspjehom nabacilo teškim, srednjim i lakim bombama neprijateljsku stanicu hidroplana kod Gradeža i vojničke objekte u Tržiću, San Canziano i Staranzano. Usprkos jako opstrijeljavanju su se sva ljetala povratila neoštećena.

Vodstvo c. i kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 5. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljed. Rupprechta: Na bojištu sjeverno Somme porasla je jakost topničkog djelovanja, prije neprijateljskih pješadijskih navala, do najveće žestine. Na najviše je mjesta već naša vatra posmicala neprijateljsku pješadiju, koja je počela jurišati. Tako je posve propala i engleska navala medju dvorcem Mauquet i Courcelette. Tako je medju Courcelettom i Eaucourt l'Abbaye provaljujući neprijatelj prodro samo kod Lesarsa u naš položaj, gdje je engleska pješadija u boju na nož podlegla našoj uz velike gubitke. Na isti se je način pred našim linijama izjalovio francuski napadaj izvršen preko linija kod Bouchavesnesa. Medju Fregicourtom i Rancourtom vršili su se jučer u jutro žestoki bojevi. Tu smo izgubili pojedine jarke.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: Na obim stranama Maase živahni topovski bojevi.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Na fronti Stochoda mnoge uzaludne provale manjih neprijateljskih odijeljenja. I opeta su Rusi obnovili svoje bijesne navale zapadno Lucka. Postigli nijesu ništa. Svakoga su puta njihovi jurišajući valovi bili uništeni od našeg topništva, naše pješadije i strojnih pušaka. Samo sjeverno Zubilna su slabiji djelovi prodrli do našeg položaja, iz kojega smo ih odmah bacili. Naši letioci koji su i prediđuć dana zadali neprijatelju šteta uspješnim navalama na tabore, na pripravljene čete i kolodvorske objekte, zapalili su jučer izbačenim bombama kolodvor Rozyszcze i etapne pripreme u njegovoj blizini.

Fronta nadvojvoda Karla: Nema dogadjaja osobite važnosti.

Sedmogradsko bojište.

Zapadno Parajda samo odbili više rumunjskih navala. Druga rumunjska vojska, koja je već 2. t. mj. prešla na navalu protiv Bekoteka (Baranykuta) je u dolini Alt uzmakla za Sincu te se i dalje sjeverno nalazi na uzmaku. Nakon uzaludnih nastojanja, punih gubitaka, u gorju Hoetzing (Hatzeg) na obim stranama dolnje Strella (Strigy) uzmiče neprijatelj prama pograničnim visinama.

Kod Oršove, na Dunavu, je rumunjska provala stekla zemljišta.

Balkansko bojište.

Mackenšenova fronta: Neprijateljske navale istočno željezničke pruge Kara-Orma-Cobadnin bile su, kaošto i 2. t. mj., odbijene.

Macedonsko bojište.

Neprijatelj drži visinu Nidze planina. Inače je položaj od jezera Prespa do Strume nepromijenjen. U trajnom boju na lijevom brijegu Strume smo opeta izgubili selo Jeniköj.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 4. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Medju jezerom Prespa i Vardarom živahna topovska i pješadijska djelatnost. Istočno Vardara do Dojranskog jezera slaba topovska paljba. Na fronti Strume tvrdokorni bojevi u okolici krajeva Karadžaköj, Jeniköj i Kadre.

Rumunjska fronta.

Na fronti Dunava su neprijateljske čete, koje u jakosti od 15 do 16 bataljuna bez topništva predjoše kod Rjahova Dunav, napredovale te osvojile niz krajeva. Poslali smo koncentrično protiv njih dvije kolone: iz Ruščuka i Tutrakana. Čete, koje su dolazile iz Ruščuka navališe 3. t. mj. na neprijatelja te ga odmah prisiliše, da pobjegne prema mostu, što ga je brodovlje monitora uništilo. Bojište je pokriveno neprijateljskim lješinama. Pod večer zaposjedosmo krajeve Rjahovo i Babovo. Neprijateljske se jedinice posve raspršene povukoše prema istoku, gdje su naišle na naše čete, koje prodirahu iz Tutrakana. Opkoljeni se je neprijatelj razbjegnuo u raznim pravcima i danas svršavaju naše čete njegovim uništenjem. Rumunjske su čete u zaposjednutim krajevima počinile velikih grozota. U Dobrudži su se izjalovile sve navale neprijateljske pješadije.

Brzojavi.

Careva zahvala.

Beč, 4. (D. u.) Car je upravio na ministarske predsjednike Stürgkha i Tiszu ručno pismo, u kojemu ističe, da je domaća industrija i obrt kao prkos svim neprijateljskim zaprekama svojim velikim darom u velike potpomogla vojnu silu u tom tvrdom boju. Car je naložio obim ministrima, da izraze Njegovu zahvalu i priznanje vodstvima industrijskih i obrtničkih poduzeća kaošto i činovnicima, koji su često i pod otešćokenim životnim uvjetima požrtvovno i odano ustrajali, a napokon i radništvu.

Proslava carevog imendana u austro-ugarskom glavnom stanu.

Beč, 5. (D. u.) Carev se je imendan slavio u stanu vrhovnog vojnog zapovjedništva na svečan način. Svečanost je zadobila osobito svečano lice usljed prisutnosti njemačkog cara, koji je posjetio austro-ugarski glavni stan sa Hindenburgom, Ludendorffom i pratnjom. Kod svečane gozbe govorio je nadvojvoda Friderik te se za prisutnost zahvalio njemačkom caru, najuzvišenijemu i najvjernijemu savezniku našega cara, te je izjavio: „Hoćemo, da na današnji svečani dan, u kojemu svaki podanik vruće moli svevišnjega za sreću Njegovog Veličanstva, iz svega srca opetujemo 18. kolovoza učinjeni zavjet, da nečemo dotle mirovati i počinuti, dok ne postignemo našega cilja, slavni mir. „Viribus unitis“ je naše geslo, ujedinjenim silama hočemo, da taj cilj postignemo“!

Tijekom gozbe prispjela je srdačna brzojavka bugarskog kralja. Nakon dvosatnog boravka u austro-ugarskom glavnom stanu, otpupovao je njemački car u spremstvu Hindenburga uz tople ovacije sakupljenog mnogobrojnog općinstva. Njemački je car podijelio i danas osobno izručio gen. pobočniku najvišeg vrhovnog zapovjednika, gen. majoru Herberšteinu, red crvenog orla II. stepena sa zvijezdom i mačevima.

Njemački državni sabor.

Berlin, 4. Wolffov brzojavni ured objavljuje, da se buduća sjednica državnog sabora ne će, kaošto se je u početku namjeravalo, obržavati 5. t. mj., već tek u srijedu, 11. t. mj.

Prelaz Bumuna preko Dunava.

Lugano, 4. „Echo de Paris“ doznaje: Rumuni su 51 km južno Bukarešta na trim točkama prešli Dunav, i to tamo, gdje su Bugari, radi širine rijeke, smatrali provalu nemogućom. Rumunjske baterije, postavljene kod željezničkog mosta Gjurgjevo-Ruščuk, olakšavale su zatvornom vatrom rad pijunira. Rumunjske čete, koje su stupile na bugarsko tlo, uništiše ili protjeraše bugarske straže te se jako utvrdiše u novim položajima. Topništvo je sa najvećim uspjehom opstrijeljavalo svezu medju obim brijegovima, te je prelaz četa i prevoz materijala bio posve siguran.

Operativna osnova, što ju je imao da izvede Basilio Zetton, poglavica stožera protiv Bugara operirajuće vojske, bila je izradjena u potpunom suglasju savezničkih generalnih stožera.

Joffreovo zadovoljstvo.

Haag, 4. Vrhovnih zapovjednik Joffre se u nekoj zapovjedi na vojsku vrlo zadovoljivo izraža o dogadjajima na Sommi. Neprijatelju da su bili zadani vrlo teški gubici, koje može tek polako nadoknaditi. Pritisak na Verdun je manji. Zauzelo se je natrag ukupno 25 sela, zarobilo 35.000 vojnika i zaplijenilo 150 topova. Neprijateljske su linije bile na jednom dijelu fronte bačene natrag za 10 km. Savezničke su si vojske zasigurale slavan dio konačne pobjede.

Francuski glas o rumunjskom porazu.

Geneva, 4. Havas piše u svom listu: Nakon prvog poraza pod Tutrakana pretrpjeli su sada Rumuni poraz u Sedmogradskoj. Ta bi ali mogla imati mnogo ozbiljnijih posljedica. Zauzećem klanca Rotenturm je neprijatelj zaposjeo jedna od navalnih vratiju u Sedmogradsku. Čini se, da glavno težište bojeva prelazi na Balkan. Sada moraju Rusi uvidjeti, da tvore sada Rumuni za njih najvažnije bojište.

Potpukovnik Rouset piše: Rumunji moradoše povući se 40 kilometra za Sibinjem te se do sada još nijesu uzmogli osloboditi od opkoljenja. I taj vojnički kritičar konstatuje, da je za sada balkansko bojište najvažnije.

Vojvoda od Aoste položio zapovjedništvo.

Lugano, 4. Medju vojvodom od Aoste i medju Cadornom došlo je do vanredno teških protuslovlja. Vojvoda je položio svoje zapovjedništvo nad sočkom vojskom te je već prispio u Rim, gdje će privremeno boraviti.

Njemački poslanik u Carigradu na dopustu.

Carigrad, 3. (D. u.) Njemački je poslanik Wolff Metternich nastupio svoje dopustno putovanje.

Engleski proizvod taneta.

London, 4. Ministar za municiju saopćuje, da je uzeo pod svoj nadzor dalnjih 10 tvornica. Ukupni broj tvornica, koje stoje pod nadzorom, iznaša sada 4319.

Engleski gubici.

London, 4. (D. u.) „Daily Telegraph“ priopćuje ove gubitke engleskih časnika i momčadi: mjeseca jula 59.000, augusta 128.000, septembra 119.000, ukupno 306.000, medju tima 18.000 časnika.

Bavarci na rumunjskom tlu.

Monakov, 4. „München-Augsb. Abendzeitung“ javlja, da stoje bavarske čete već na rumunjskom tlu, 8 km. preko granice.

Topništvo na Sommi.

Basel, 4. Švicarski listovi javljaju, da se nalazi na Sommi 4000 topova od 38 cm iz američkih tvornica, djelom u boju, djelom u pričuvi.

Grčka mornarica uz antantu.

London, 4. (D. u.) „Daily Telegraph“ prima iz Rima: Posada se je dviju najnovijih grčkih u Engleskoj sagradjenih torpedo-razarača priključila sa brodovima revolucijonarcima.

Iz Španjolske.

Lissabon, 5. (D. u.) Od 3 mobilizovanih divizija broji svaka 33.000 momaka.

Iz Grčke.

Lugano, 4. Četverni je savez poslao na kralja Konstantina notu, u kojoj se od njega zahtjeva, da bezodvlačno dade očistiti grčko područje od bugarskih četa, jer da će u protivnom slučaju proglasiti u Grčkoj opsadno stanje te poduzeti razoružanje grčke vojske i mornarice. Kralju dani rok je vrlo kratak, jer čeka general Sarrail na odluku, da može poduzeti akciju u velikom stilu.

Rotterdam, 4. Engleski listovi javljaju iz Atena, da vlada na kraljevom dvoru i ministarstvu vanjskih posala živahna djelatnost. Kralj dolazi svaki dan iz Tatoia u Atenu, da vijeća sa ministrima i generalnim stožerom.

Pariz, 5. (D. u.) „Echo de Paris“ javlja iz Atena: Grčki je generalni stožer sakupio veći dio vojnog materijala u Larisi. Ne zna se iz kojega uzroka.

Lugano, 5. (D. u.) Grčki je princ Andrija ostavio Pariz te dolazi danas u Rim, otkuda će naskoro otputovati u Atenu.

Lugano, 4. (D. u.) „Italia“ javlja iz Atene, da kralj i diplomacija razmišljaju o novoj promijeni kabineta e bi sastavili vladu, kojoj bi četverni savez došao više nasuprot te da bi venizelističkom gibanju stali na put.

Lugano, 5. (D. u.) Agenzia Stefani javlja iz Atena dne 4. t. mj.: Polusložbeno se javlja, da je grčka vlada zamolila kralja neka primi njezin odstup, jer da u Ateni nije mogla doći do nikakvog doticaja sa zastupnicima četvornog saveza, što ona smatra zaprijekom za razvoj narodnih interesa. Kralj je primio otpust.

Amsterdam, 5. (D. u.) „Times“ doznaje iz Atena: Kralj pregovara sa mnogim državnicima o stvorenju novog kabineta. Drži se, da će se sastaviti koalicijsko ministarstvo.

Bern, 5. (D. u.) Francuski listovi javljaju, da grčki pričuvnici nastavljaju u pokrajinama demonstracije protiv intervencije.

Razni brzojavi.

Sofija, 4. (D. u.) Bugarska agentura javlja: Kralj je podijelio bivšemu poslaniku u Bukareštu Redelu red sv. Aleksandra II. stepena sa mačevima za civilne zasluge radi službe izvršene pod izvanrednim prilikama.

Lugano, 5. (D. u.) Oni, koji su iz godišta 1876. do 1881. bili kod novačenja proglašeni nesposobnima bit će pozvani naknadnom novačenju.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Engleska.

1. listopada na večer. Dalje prema istoku potisnuli smo naše položaje za dobar komad preko prvobitne linije. Kod ovih operacija vrlo su dobro radili novi oklopljeni automobili, očistivši iza napredujućeg pješaštva neprijateljske strelјačke grade. Selo Transloy naše je topništvo vrlo uspješno bombardovalo. Jedno municijono skladište dignuto je u zrak. Juče su naši aeroplani uspješno napali dva neprijateljska zrakoplova s bombama. Barem jedan stroj je uništen. Četiri neprijateljska aeroplana su oborena. Jedan je naš avijatički stroj nestao. Neprijateljske čete i transporti ponovno su napadnuti iz zraka vatrom iz pušćanih strojeva, a u jednom je slučaju više stotina ljudi raspršeno. Od 17. rujna zaplijenili smo između Ancre i Somme 24 poljska topa, 3 poljske obice i 3 teške obice. Od 1. srpnja do 30. rujna u istom smo odsjeku zarobili 577 časnika i 26.147 momaka.

Reuterov ured javlja iz Soluna dne 2. o. mj.: Učvrstili smo zemljište, što su ga dne 30. rujna osvojile naše čete. To su sva Kurazakoitula (?) i Karadžaköj. Odbili smo ponovne neprijateljske protunavale. Neprijateljski su gubici vrlo teški, a naši naproti tomu neznatni. Zarobili smo 250 ljudi i oteli 6 puščanih stroja.

Francuska.

2. listopada po podne. Sjeverno od Somme uspjelo je Francuzima nizom bojnih akcija osvojiti jedan njemački jarak istočno od Bouchavesnesa i zarobiti više neprijatelja. Inače je noć bila svagdje mirna.

Narednik Bloch oborio je istočno od Bapaume jedan njemački zrakoplov captive. To je peti zrakoplov captiv, što ga je ovaj oborio.

3. listopada. „Reuterov ured“ saopćuje ovaj službeni voštni izvještaj generala Haiga od 2. o. mj.: Zestoki bojevi u predjelu Eucourt l'Abbay, gdje se je neprijatelj opet učvrstio u nekim zgradama. Mi smo poboljšali naše položaje kod Gueudecourta i Courcelette, te zarobili jednoga časnika i 63 momka. Naši su zrakoplovci obacali bombama više točaka vojničke važnosti. Zapalili smo jedan neprijateljski zrakoplov i oborili ga na zemlju. Bilo je vrlo mnogo bojeva u zraku, u kojima smo razorili dva neprijateljska zrakoplova, a prisilili četiri da su se morali spustiti na zemlju. Mi nismo imali nikakovih gubitaka.

2. listopada na večer. Sjeverno od Somme postigli smo tečajem dana neke uspjehe u boju sa ručnim granatama istočno od Bouchavesnesa. Zarobili smo 40 ljudi i oteli 6 puščanih strojeva. U istom predjelu smo raspršili njemački odjel. Nijemci su ostavili 60 momaka na bojištu. Južno od Somme odbili smo neznatne njemačke navale protiv jednoga od naših strelјačkih jaraka južno od Vermandovillersa. Nevrijeme spriječava poihvate na cijeloj fronti na Sommi. Na ostalo fronti uz prekide topniška vatra.

3. listopada. Solunska fronta. Ustjed pobjedonosnih bojeva, što su ih Srbi započeli u predjelu Kajmakčalana, napustili su Bugari svoje položaje kod Starkovgroba i na rijeci Brod. Cine se, da se povukli prama sjeveru. Srbi su zaposjeli Sović, a francuske čete Petrovac i Vrbeni. Na desnom krilu su engleske čete zauzele Jeniköj, istočno Strume.

Italija.

2. listopada. U dolini Ledro vršili su se u našim pomaknutim položajima manji pješadijski sukobi, kod kojih je našima uspjelo, da zadaju neprijatelju gubitke, te da ga bace natrag. U dolini Astico je neprijatelj iseredotočno topovsku vatru na željezničku prugu u blizini Segha, a da mu nije uspjelo, da prekine vlakovni promet. Na ostalo fronti topovski bojevi, koji su na kraškom zaravanku stali.

Političke Vijesti.

Kriza u Grčkoj. Iz Berlina se javlja: Na nadležnim se mjestu izjavljuje o grčkom pitanju, da je Grčka sada stigla na raskršće. Središnje su vlasti iscrpivo raspravile grčko pitanje, pa su nadležni krugovi u Berlinu, Beču, Sofiji i Carigradu spremni na sve eventualnosti. Jedno se može pod izvjestno ustvrditi: kraljevska grčka vojska ne će krenuti u rat protiv središnjih vlasti. Jedino će se revolucionarni elementi vojske, kojih je vrlo malo, priključiti Sarrailu. Ali ova će pomoć biti od vrlo neznatne kako vojničke, tako i političke vrijednosti.

Iz Züricha se saopćuje: Francezki i talijanski listovi prikazuju danas položaj u Grčkoj manje povoljnim za četverni sporazum. Neutralistička pričuvnička liga opet je energički stupila u akciju. U Ateni i Patrasu bilo je velikih manifestacija za neutralnost, spram kojih se je ministar unutrašnjih posala Rufos dobrohotno ponio. Ministar mornarice oduzeo je grčkomu brodovlju, koje je usidreno pred Salanisom, zapore svih topova, te ih pod izravnim nadzorom ministarstva mornarice dao dopremiti u Atenu. Tajno je također i premještio mnogobrojne častnike. Područje se revolucijonarnoga pokreta sve više ograničuje na Solun.

Vatikan i zapljena Palazzo di Venezia. U Italiji je tek sada izišao prosvijed Vatikana protiv odsvojenja Palazzo di Venezia, pa neki liberalni talijanski listovi iskorišćuju ovu priliku, da izvode pritisak na Vatikan kako u rimskom pitanju, tako i glede njegova općenitoga političkoga držanja, „Idea Nazionale“ ide tako daleko, pa veli, da će Italija biti sutra posve druga, nego li je danas. Vatikan ne vidi, da će Rim biti sutra glavni grad najvećega i najmnogoga katoličkoga naroda. Ali onda će se automatski riješiti problem odnosa između crkve i države, pa će zbog svojih dananšnjih zabluda izgubiti papa dio svojega moralnoga autoriteta u svietu. — „Corriere della Sera“ izvodi, da Vatikan svojim prosvjedom po prvi put nerazborito odaje svoje simpatije za središnje vlasti, jer upozoruje talijansku vladu na represalije, na koje bi njezin korak mogao uklonuti neprijateljske vlade. List primjećuje, da Vatikan zaboravija, da je već korak talijanske vlade represalija na okrutnost, što ih je počinila Austro-Ugarska. Praktični će učinak prosvjeda biti jednak ništici. — Vatikanski „Osservatore Romano“ piše: Na primjetbu, da je Italija poduzela samo ratnu mjeru protiv nepokretne imo-

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova“ od 4. do 8. listopada 1916.

Kupujte službene znakove dana darova!

Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad“!

vine nepijatelijske države i da nije povrijedila diplomatska privilegija odsvojenjem Palazzo di Venezia, mora se odvratiti, da bi to bilo ispravno, kad bi se talijanska vlada zadovoljila s pukim odsvojenjem. U ovom slučaju ne bi Sveta Stolica na to ništa rekla, kao što je šutila takodjer na druge mjere zaraćenih vlasti, ali je talijanska vlada svojom naredbom protjerala iz njegove rezidencije poklisara, koji je bio ovjerovljen kod Svete Stolice, a time su bezobzirno povrijedjena prava Svete Stolice, na što ona nije mogla šutiti.

Konferencije u Beču. Jučer poslije podne se je pod predsjedanjem ministra predsjednika grofa Štürgkha održalo u Beču ministarsko vieće, kojemu su prisustvovali svi članovi kabineta.

Kako bečki listovi nadalje javljaju, zazvat će predsjednik zastupničke kuće, dr. Sylvester, za 23. o. mj. prije podne sjednicu podpredsjednikâ zastupničke kuće, dok će se poslije podne održati konferencija stranačkih vodja zastupničke kuće.

Imenovanje Protopopova i medjunarodna politika. Dopisnik „Pester Lloyd-a" u Berlinu javlja svojemu listu: Mjerodavna politička štampa njemačkoga carstva oštro izstupa protiv onih, koji u imenovanju podpredsjednika dume Protopopova ministrom unutrašnjih posala nazrievaju važnu činjenicu za medjunarodnu politiku, a naročito promjenu dojakošnjega držanja Rusije naprama Njemačkoj. Ime se je novoga ruskoga ministra nedavno iz Stokholma upotrebilo za to, da se priča o nekakvim vezama između Njemačke i Rusije. Službeno se je doduše dosta jasno izjavilo, da su neizpravne ove tvrdnje, ali naši su protivniki unatoč tomu izkoristili ovu bajku, da konstruiraju njemačku želnju za mirom, koja im pored svega zacielo ne bi bila nepočudna. Stoga treba da sav svijet zna, da imenovanje Protopopova nema za Njemačku većega interesa, nego li bi imalo imenovanje kojega inu drago drugoga zastupnika dume za ovaj resort. U Njemačkoj nema nijednoga ozbiljnoga političara, koji bi vjerovao u promjenu ruske politike bez jake vojničke priprave i odlučnoga uspjeha. Uviek će ostati bez uspjeha pokušaji, da se uspava njemačka energija predočbom, da bi se možda mogli naći putevi, koji će u drugom pravcu dovesti do cilja. Sav narod zna, da će za dogledno vrijeme biti jedino raštišta ono mjesto, gdje se može izvojevati budući mir, premda samo uz velike, težke žrtve. Gospodin Protopopov ne će dakle pri tome igrati nikakovu ulogu.

Pobjeda kod Sibinja.

Ratni izvjestitelj „N. W. Journala", Karlo grof Scapinelli, javlja iz stana ratnih dopisnika od 1. o. mj.: Baš sam stigao iz Sibinja, pa javljam ovo:

Već prvih dana prošle sedmice bio je Sibinj u strahu za svoju sudbinu. Kako sam se osobno uvjerio, bilo je znakova, kao da rumunjski pritisak na južnu granicu grada popušta, ali je stanovništvo još strepilo, da bi svake noći mogao neprijatelj svladati poljske straže i provaliti u grad. Maleno junačkoj četi, ponajviše čeških etapnim četama, koje su pod zapovjedništvom kapetana Petričeka pune tri nedjelje dana vršile sigurnosnu službu pred gradom, a da nijesu ni na jednu noć mogle dobiti izmjenu, pripada neizrecivo priznanje. Oni su taj lijepi njemački grad očuvali od najgorega.

Povozne vojarne, kadetska škola i zavod za umobolne bile su tri glavne točke sigurnosnih četa, kojima je bila glavna zadaća, da štite u miru provadjano evakuiranje grada, što ga je vršio major Reiner po noći. No oni su učinili i više. Oni su ostali aktivni, upuštajući se u okršaje s rumunjskim predstražama, te su ih svojim sigurnim hicima vazda zadržavali, da ne posjete grad.

Tek u ponedjeljak, dne 25. rujna, oko 6 sati na večer, prestao je relativni mir, koji je posljednjih dana vladao u prostoru oko Sibinja. Osobno sam vidio, kako se je u predvečerje otvorila topnička vatra protiv rumunjskih položaja lijevo od grada na brdo Gregori, te kako su brzo uzastopce c. i kr. te njemački topovi učinili položaje zrelima za juriš. Rumunji su s te točke na istoku gospodovali kolodvorom i ugrožavali gradsku topovima. Naši su domobrani u prvoj najezdi isprazili brijeg, a zatim odmah provalili naprijed, dok je jedna njemačka ulanska patrula izvidila položaj.

U prostoru južno od Sibinja bio je rumunjski zbor iz Krajove sakriven u šumi i kukuruznom polju. Veličajno zasnovana osnova išla je za tim, da se Rumunji ne samo potisnu, nego opkole s bokova i od Crvenih Vrata. Bavarski alpinski zbor pod zapovjedništvom generala Krafta pl. Dellmensingera provalio je iz prostora Srellistye i Srecsela pravcem prama mjestu Orlatu. Neprijatelj se je povukao. Bilo je potrebno, da se prečisti od neprijatelja mlada šumica, gdje su Rumunji prerezali sibinjski vodovod. U pogorju se je osvojio klanac Crvena Vrata. U noći na utorak opet je došlo mnoštvo c. i kr. četa u Sibinj. Iza spuštenih zastora pučanstvo je uzbudjena srca gledalo, gdje ulaze oslobodetelji u grad, a jedna je divizija domobrana sačinjavala centrum izmedju njemačkih četa. Bavarci poput željeznoga zida na zapadu i jugu, frontom prama sjeveru, na istoku linija savezničkog konjaništva, a na sjeveru je završavala grupa Staabova — tako se je formirao taj opasni obruč. Sad se je tek rasplamsala divlja borba. S juga dolaze Rumunji prama klancu, da pomognu svojim četama. Bavarci su obrnuli frontu i već su stojali protiv onih, koji su pokušavali probiti obruč, koji se je sve više sapinjao. Broj velikih rumunjskih četa postaje sve manji, a mrtvih i ranjenih je sve više. Izjalovili su se svi očajni pokušaji, da bilo gdje probiju obruč, jer se on sve jače steže, davi i ugrožava život neprijatelju. Tko je ostao živ, predaje se od izmeđoglosti. Oni, koji su htjeli provaliti u našu zemlju, već su uništeni, rijeka Alt nosi njihova tjelesa i guta ih. Još samo u mrkim šumama lutaju ostaci vojske, koji su preslabi, da pobjegnu.

To je pobjeda kod Sibinja pod Falkenhaynovim vodstvom, gdje su se borili Nijemci i c. i kr. čete, a osobito se istaknuli Bavarci i domobrani.

Rusko zrakoplovstvo.

Rusko zrakoplovstvo je dosele jošte slabo razvilo, te je prema tome za velike ljetne ofenzive igralo neznatnu ulogu.

Tome je kriva najviše nesposobnost ruskih tvornica. Tako se većina letećih strojeva mora nabaviti tekar iz saveznickih zemalja. Pri tome se Rusi tuže, da im saveznici često šilju samo zastarjele odnosno nevaljale strojeve. Osim toga je benzina slaba a nabava nadomjestnih dijelova iz inozemstva odviše spora.

Svaka ruska poljska vojska posjeduje jednu ljetalačku diviziju pod zapovjedništvom jednog štopskog časnika, dok ima garda svoju vlastitu ljetalačku diviziju. Svaka divizija se raspada u više ljetalačkih odijeljenja, kojima zapovjeda jedan štopski kapetan.

U svemu ima Rusija 75 ljetalačkih odijeljenja, od kojih 4 pripadaju gardi. Svako odijeljenje raspolaže najviše sa 2 do 3 valjala stroja Boisin odnosno Farman. Vlastita bojna ljetalačka odijeljenja, takozvana „Istrebitely", se tekar sada organizira. Ona se služi Bi-Nieuport strojevima koošto i poznatim sikorskim orijjakim ljetalama; jedan novi i znatno veći tip se nalazi tekar u gradnji. Sva bojna ljetala su oboružana strojnim puškama i bacalima za bombe; mnogo ljetala su dapače providjena i jednim malim samokresnim topom od 35 milimetara. Svaki letioc ili opažač je oboružan k tomu samokresom Matzenova sistema od 25 naboja.

Ruski letioci bivaju izobraženi u ljetalačkim školama u Odesi, Sebastopolju, Moskvi i Gatčinu, dočim za opažače postoji poseban tečaj u Kijevu. Svaki letioc dobije mjesečnu plaću od 300 rubalja. Uspije li pako letiocu, da povjerenu mu zadaću zbilja i ispuni, to ima pravo na mjesečni dodplatak od daljnjih 200 rubalja. Ta odredba pokazuje koliko povjerenje imade rusko vojno vodstvo u svoje letioce.

Za vrijeme ruske ofenzive je bilo vrlo mnogo ruskih letioca oboreno, i ponesrečeno, radi česa se sada rijetko koji ruski letioc odvaži dalje od 12 do 15 kilometara iza neprijateljske fronte. Da se javno mnijenje donekle umiri, ruski su ratni izvještaji u zadnje vrijeme junačka djela svojih letioca više puta pohvalili, no ustinu je izvidnički uspjeh ruskih letioca vrlo neznatan. Ruski letioci poznaju slabo prave prilike iza naše fronte a u zadnje doba nijesu dapače ni naših priprava protiv ljetalačkih napadaja točnije izvidili, jer ili nemaju odvage ili bivaju od nas oboreni.

U ruskom logoru brane se protiv napadaja naših ljetala u glavnom pomoću strojnih pušaka i okomito postavljenih običnih poljskih topova. Vlastite obrambene topove protiv ljetala uvadja se pomalo tekar sada. Pred bombama naših ljetala imadu Rusi veliku bojazan, osobito otkako je za našeg ljetalačkog napadaja na štopski stan u Rozysci ostalo što mrtvih, što ranjenih 50 ruskih časnika. Stoga je za selenja višeg vojničkog zapovjedništva u novi stan, najprača generalova briga, gradnja sigurnog skrovišta protiv bomba iliti tako zvane „junačke konobe". R. R.

Domaće Vijesti.

Pazin. Potporno društvo moli sve obitelji i djake, kojima budikoje školske knjige ne trebaju, da ih dobrostivo pripošalju na ravnateljstvo hrvatske gimnazije u Pazinu. Tako će se dosta pomoći u teškim ratnim danima siromašnim djacima, a i ostalima, jer ne mogu novih knjiga nigdje da kupe.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 279 od 5. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starkel.
Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona": Liniješki liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Proširujte „HRVATSKI LIST" taj prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri.

† Profesor Ambroz vitez Haračić

Nemila je smrt ugrabila ovih dana hrvatskom narodu u Istri opet jednoga od najvrijednijih sinova, umirovljenog profesora i narodnog zastupnika Ambroza viteza Haračića, koji ostavlja za sobom uspomenu na obilje zasluga kao profesor-prirodoslovac, kao narocni ekonom, kao politički vodja i kao školski vještak. Te su zasluge našle na priznanje i sa Najvišeg mjesta, prigodom počašćenja pokojnikova viteškim križem reda Frana Josipa.

Rodjen u Lošinju, pokojni profesor Haračić ljubio je sinovskom odanošću svoj zavičaj, te je razžalošćenim srcem gledao kako se tudjinski duh razvija i širi u istoku.

Ali ni to, ni okolnost, da je i sam morao vršiti profesorsku službu na talijanskim pomorskim akademijama (u Malom Lošinju i u Trstu), dok hrvatskih nije bilo — kako se dogodilo s mnogim našim ljudima starije generacije — nije ga odvratilo od ljubavi za domaći kraj i rod. Istoj je dao oduška već prije, uvaženom raspravom „Lošinjska flora" (u talijanskom jeziku), a posvetio joj svega sebe, kad je stupio u zasluženo stanje mira, uzev svoj stalni boravak u rodnom mjestu, negdje pred petnajest godina.

Tu je sada razvio svoju djelatnost, a narod i narodno vodstvo uvidješe u njemu marljivu pčelu, radinog trudbenika, sdušnog savjetnik", te mu povjeriše upravu tamošnjeg društva za štednju i zajmove, organizaciju i vodjenje političkih poslova, nadzor nad hrvatskim Družbinim školama, te konačno kod izbora za pokrajinski sabor, narodno zastupstvo. Tako je pokojni profesor Haračić u svemu naslijedio svog sumještana, bivšeg narodnog zastupnika šime Kvirina Kozulića.

Slava i vječna uspomena profesoru Ambrozu vitezu Haračiću!

KINO
Crvenog križa.
ULICA SERGIJA BROJ 34.
Danas novi raspored.
Neprekidne predstave.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.
ULAZNINA: I. prostor K 1·—: II. prostor 40 fil.
Uči se može kod svake slike.

AMBROZ HARAČIĆ

vitez reda Franje Josipa I.,
c. k. školski savjetnik, nar. zastupnik na pokraj. istarskom saboru i t. d.

rodjen dne 5. XII. 1855., preminuo je mirno danas u jutro nakon kratke teške bolesti, koju podnese pravom kršćanskom strpljivosti i potpunom odanosti te providjen svim sv. Sakramentima.

Udova **Marija** rodj. **Mareglia** rastužena srca saopćuje žalosnu vijest rodjacima, prijateljima i znancima.

Sprovod će krenuti iz kuće žalosti u srijedu, 4. o. mj., u 3.30 sati popodne u župnu crkvu Sv. Marije, a iza obavljenih ezekvija na groblje Sv. Martina, dočim će se svečane zadušnice služiti u župnoj crkvi u četvrtak, 5. o. mj., u 8 sati u jutro.

Mali Lošinj, dne 2. oktobra 1916.

Oprašta se od plemenite namjere doprinosa vijenaca i saučesnih posjeta

Kod djevojke na oglednima.

Turski napisao Hussein Džahid, sadašnji potpredsjednik turske zastupničke kuće.
(Nastavak.)

Kad bi sad žene kavu polagano srkale, mirnila bi opet u svoja mladenačka maštanja, promatrala veoma pomno mladu ženu, koja je došla uz pratnju i koju je držala za svoju buduću šurjakinju i razbijala si glavu, da li će joj brat biti ma išto sličan. Bezuspješni pu ogledi nijesu više uzrujavali. Kad bi djevojka znala javiti, e su dosle nove gospodje, bio je za nju sad samo znak, da se obuče i nakiti te poda novim nadama. Malo po malo stekla je veliku vještinu, da oblači samo onu odijelo, koje joj dobro pristaje licu, da brižljivo uredjuje svoju kosu, da se liči i parfimira; odlučnim, ponosnim bi korakom polazila do poznatog sjedala. No zlobne bi primjetbe susjedove kćeri, Hadžere, stare, zaboravljene djevojke, koje bi ova stavljala pod izlikom da je tješi, osjećala kao bolne ubode od igle. Stala je razmišljati o tom, kako li će se ti vječni posjeti svršiti, — i najednom se pojavi u njoj kobno pitanje: da li je možda ružna?

Počela je dulje vremena boraviti pred ogledalom. Pozorno je proučavala, da li joj bolje pristaje, ako uvojak kose pusti kao slučajno da joj pada na čelo, ako kosu glatko prema straga gladi ili ako je nosi spletenu koso na tjemenu; proučavala je različiti položaj usnica kod smijanja i sve izražaje, koji se zrcale u pogledu.

Katkad, kad bi stajala pred ogledalom, pade joj iznenada na um, čemu sve to čini. Tad bi se zastidjela pred stijenama, koje kao da su joj se rugale i osjetila mučnu bol u srcu, što ipak za svim tim čezne.

Jednom je već mislila, e je oslobodjena svih tih briga. Dvije mlade žene, koje su joj se veoma svidjale, došle su ponovno u posjete i dovele sa sobom staru jednu gospodju; ove će dakle zaprositi za njezinu ruku, ponadala se je. Nije se prevarila. Jedne se je noći dosuljala poput tata do ormara svoje matere i našla ondje sliku, koju je jutros donijela bila posrednica; predočivala je mladog štopskog časnika, plavoga brka, modrih očiju i „oh, tako lijepo izvezenog ovratnika", tako te je jednim trenom zaboravila na sve prepačene muke, kad je eto vidjela, kako li se obistinjuju njezini mladenački snovi. Svestrano je proučavala sliku, pomno si upamtila svaku crtu lica i dala se na maštanje, dok si nije stala uobražavati, e je on već njezin muž. Kako srdačno li će ljubiti svoga muža, kako li ga usrećivati, kako li skladno udesiti svoj život!

No Seniha bi doskora istrgnuta iz svojih sanjarija. Za nekoliko dana poručiše časniku njezini roditelji, da su se predomislili. Ta je poruka rasplinula i Senihino maštanje; gorko je trpjela uslijed toga, kad je morala da se rastavi s tim idealom, s kojim su njezine misli živjele nekoliko k atkih dana poput dugih godina.

Tad započeše opet posjeti novih ogleduša. Bilo ih je nemalo, koji su tražili njezinu ruku, no njezina je mati stavljala veoma velike zahtjeve, a u prvom redu nije htjela da pusti kćerku samu iz kuće. Kad bi joj te spočitali, znala bi svaki put, i ne pitajući Senihu, odvratiti:

— Ona je moje jedino dijete, što da počmem, ta ja ne mogu da se od nje odijelim!

Još nije bilo prošlo mnogo vremena, kad se je još jeunom pojavila nada. Slika, koja bijaše sad prispjela, predočivala je hladno, oholo lice. Prvi utjecaj, koji je od nje primila Seniha, nije bio upravo povoljan; no kad se je Seniha u nj zadubila, našla je, da je samo krinka pred fotografom sakrivala pravo lice, koje joj se je veoma svidjalo.

No kad su roditelji ispitujući saznali, da on nije državni činovnik, nego pisac, uskliknula je mati, neka ju Bog sačuva od toga, da povjeri svoje dijete takovu čovjeku; prije da bi ga dala obrtniku, a nostalom da nema ni najmanjega razloga, da bi se prenagili, jer da muževi nijesu baš tako na rijetko posijani, i zato da ona ima pravo tražiti zeta, koji će znati cijeniti vrijednost njezine kćeri, a koji se osim toga bavi poštenim zvanjem. Senihi, koja je čula majku u susjednoj sobi glasno govoriti i spominjati, e ima njoj — Senihi — tek šesnaest godina, padne na um, e joj evo teče već osamnaesta, a njezine su nade i sanje uvijek samo cvijetale, da ocvatu i povenu.

Zasitivši se vječnoga čekanja i kićenja, zapadne u blijedo beznadje.

Godinu dana nije bilo nijedne ogledušе ni blizu. Seniha je bila zadovoljna, jer su joj te žene postale dosadne, dosadan i uvijek novi jad. Smijeh, koji je prije čekao ma i na najmanji povod, da se pojavi na njezinim usnicama, sad je izumro; njezine su lijepe oči, iz kojih je preko svega odsijevao sjajan žar, postale su umorne i zasjenjene; njezine misli nijesu mogle više brzo poput ptice hriiti od jednoga muža do drugoga. Ne znajući za čim zapravo čezne, i ne htijući to da ispita, podala se je svojim sanjarijama i nije odviše osjećala pritisak tišine. Samo kad bi čula, e se je udala ova ili ona djevojka iz susjedstva, bila bi nanovo bolno razočarana u svojim nadama. Samo na pola bi slušala ćargovore susjeda, i kad bi primjerice gospodja Hatidža pripovijedala, e se je njezina kći Nidžiba prehladila kod čestog mijenjanja ruha, a ogledušе da jatomice hrle u njihovu kuću, nije to diralo Senihe ni najmanje. Takodjer ju je ostavljalo ravnodušnom, što je bila u čitavoj četvrti omrażena i što su ljudi govorili za njom, e nije uza svu svoju nadarenost mogla da steče muža, dok da se prosci trgaju za njihove kćeri, koje nе znaju niti tako dobro svirati niti tako lijepo vesti.

Kad je Seniha bilo devetnaest godina, bila je još jednom zaprošena. Ovaj put bio prosac muž od trideset i pet godina, duge brade, rastavljen od žene. I Seniha je bila sklona da prihvati ženitbenu ponudu, jer ju je ipak bilo stid, da ostane neudatom i da se svi žale na nju. Ali opet je stala mati prigovarati i otkloniła je ponudu, jer da se Seniha može na svaki način još udati, a ona — mati — da ne može pred bogom odgovarati, kad bi kćer dala rastavljenom mužu.

No kad je Senihi bilo preko dvadeset, stale su i majku moriti brige i ona je počela spočitavati kćeri:

— Kako li sjedi milostiva gospojica pred ogledušama? Ta tko će ju uzeti, kad pravi tako kjselo lice?

(Konac sledi.)